

บทบาทของครอบครัวในสังคมเมืองต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน*

THE ROLE OF THE FAMILY IN URBAN SOCIETY IN THE DEVELOPMENT OF CHILDREN AND YOUTH

พระครูสังฆรักษ์ยศวีร์ ปมุตโต¹ และ พระชินกร สุจิตโต (ทองดี)²

Phrakhrusangharak Yodsawi Pamuttor¹ and Phrachinakorn Sucitto (Thongdee)²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: kanjira9@gmail.com

วันที่รับบทความ : 2 เมษายน 2567; วันแก้ไขบทความ 22 เมษายน 2567; วันตอบรับบทความ : 27 เมษายน 2567

Received 2 April 2024; Revised 22 April 2024; Accepted 27 April 2024

บทคัดย่อ

บทบาทของการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสังคมเมืองที่มีความสำคัญต่อการเติบโตและการพัฒนาของสังคมในภาพรวม การพัฒนาเด็กในสังคมเมืองจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากทั้งครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เพื่อเตรียมพร้อมให้เด็กและเยาวชนมีทักษะที่จำเป็นในการเผชิญกับอนาคตที่เต็มไปด้วยความท้าทาย การพัฒนาในหลายด้าน เช่น การศึกษา ทักษะทางสังคม สุขภาพกายและจิตใจ ความคิดสร้างสรรค์ และการมีจริยธรรม เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กเติบโตในสังคมเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันสูง โดยบทบาทของครอบครัวและโรงเรียนในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็กและเยาวชนในสังคมเมืองจะช่วยให้พวกเขาพร้อมที่จะปรับตัวและเติบโตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

คำสำคัญ: การพัฒนาเด็ก, เยาวชน, สังคมเมือง, ทักษะการศึกษา, ทักษะทางสังคม, สุขภาพ, ความคิดสร้างสรรค์, จริยธรรม

Citation:

* พระครูสังฆรักษ์ยศวีร์ ปมุตโต และ พระชินกร สุจิตโต (ทองดี). (2567). บทบาทของครอบครัวในสังคมเมืองต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน. วารสารกวี้นพะเยา, 1(2), 51-59.

Phrakhrusangharak Yodsawi Pamuttor and Phrachinakorn Sucitto (Thongdee). (2024). The Role of The Family in Urban Society in the Development of Children and Youth. Journal of Kwan Phayao, 1(2), 51-59;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

Abstract

This article discusses the importance of child and youth development in urban society, which plays a crucial role in the growth and development of society as a whole. In an urban society, child development requires support from families, schools, and communities to equip children and youth with the necessary skills to face the challenges of the future. Development in various areas, such as education, social skills, physical and mental health, creativity, and ethics, is essential to help children thrive in urban societies marked by rapid change and high competition. The roles of families and schools in creating a conducive environment for learning and development will help children and youth adapt and grow in a world of constant change.

Keywords: Child development, Youth, Urban society, Educational skills, Social skills, Health, Creativity, Ethics

บทนำ

ในสังคมเมืองที่มีความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคม ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในเมืองที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบทั้งในด้านดีและไม่ดีต่อการเลี้ยงดูและการพัฒนาของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย 1. การส่งเสริมการศึกษาและทักษะการเรียนรู้ ครอบครัวในสังคมเมืองมักมีโอกาสดำเนินการเข้าถึงแหล่งการศึกษาที่มีคุณภาพ เช่น โรงเรียนที่มีมาตรฐาน หรือกิจกรรมพัฒนาทักษะต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการเติบโตของเด็กในทางที่ดี อย่างไรก็ตาม ความเครียดจากสภาพแวดล้อมเมือง เช่น ภาวะการแข่งขันสูงในระบบการศึกษา และภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาจทำให้เกิดความกดดันในกระบวนการพัฒนาเด็ก 2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการเด็กครอบครัวมีบทบาทในการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนในเมืองที่มักมีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยหรือการเสี่ยงต่อ

อุบัติเหตุ ครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพและสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย จะช่วยให้เด็กและเยาวชนเติบโตในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทางกายภาพและจิตใจ

3. การปลูกฝังค่านิยมและทักษะทางสังคม ครอบครัวในสังคมเมืองมีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมและการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชนชั้น ครอบครัวที่ให้การสนับสนุนและสอนให้เด็กมีทักษะในการสื่อสารและการเข้าใจในความแตกต่าง สามารถเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถใช้ชีวิตในสังคมเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความท้าทายและปัญหาในครอบครัวเมืองในสังคมเมืองที่มีการแข่งขันและความเครียดจากการใช้ชีวิตครอบครัวบางครั้งอาจไม่สามารถให้การดูแลเด็กได้อย่างเต็มที่ ครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือครอบครัวที่มีความแตกแยก อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ เช่น การขาดการสนับสนุนทางอารมณ์ หรือการไม่สามารถให้ความสนใจในการพัฒนาในด้านการศึกษาหรือการพัฒนาทางสังคม

บทบาทของครอบครัวในสังคมเมือง

ครอบครัวในสังคมเมืองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เนื่องจากสังคมเมืองมักมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อการเติบโตทั้งทางกายภาพ, อารมณ์, และสังคมของเด็ก ดังนั้น ครอบครัวจึงมีบทบาทในการดูแล ส่งเสริม และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาของเด็กในหลาย ๆ ด้าน โดยบทบาทของครอบครัวในสังคมเมืองสามารถสรุปได้ดังนี้:

1. การสนับสนุนการศึกษา

ครอบครัวในสังคมเมืองมักให้ความสำคัญกับการศึกษาของเด็ก เพื่อเตรียมความพร้อมในการแข่งขันในสังคมที่เต็มไปด้วยโอกาสและความท้าทาย การสนับสนุนในด้านการศึกษา เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้พิเศษ การจัดหาแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ หรือการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาคือจะช่วยให้เด็กมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเติบโตในสังคมเมือง

2. การส่งเสริมสุขภาพและสวัสดิการ

ครอบครัวในสังคมเมืองมีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพของเด็ก โดยการให้การดูแลทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ เช่น การให้โภชนาการที่เหมาะสม การส่งเสริมการออกกำลังกาย หรือการช่วยลดความเครียดจากสภาพแวดล้อมที่มีความเร่งรีบ ครอบครัวที่ให้การดูแลที่ดีจะช่วยให้เด็กเติบโตในสภาพแวดล้อมที่แข็งแรงทั้งทางกายและจิตใจ

3. การปลูกฝังค่านิยมและทักษะทางสังคม

ในสังคมเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ครอบครัวมีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและการสร้างทักษะทางสังคมให้กับเด็ก การส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบ, ความเคารพสิทธิผู้อื่น, และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวและเติบโตในสังคมเมืองได้อย่างราบรื่น

4. การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา

ครอบครัวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เด็กคิดสร้างสรรค์และพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน สังคมเมืองที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วต้องการบุคคลที่สามารถคิดนอกกรอบและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ครอบครัวสามารถส่งเสริมทักษะเหล่านี้ได้ผ่านการสนับสนุนและการให้โอกาสในการเรียนรู้จากประสบการณ์

5. การสนับสนุนทางอารมณ์

ครอบครัวในสังคมเมืองต้องเผชิญกับความท้าทายจากภาวะความเครียดทั้งทางการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน การให้การสนับสนุนทางอารมณ์ที่ดีจากครอบครัว เช่น การมีเวลาคุณภาพร่วมกัน การสนับสนุนในยามที่เด็กเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรค จะช่วยให้เด็กมีความมั่นใจในการเผชิญกับความท้าทายในชีวิต

6. การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว

ในสังคมเมืองที่มีชีวิตที่เร่งรีบ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ ครอบครัวที่สามารถสร้างเวลาคุณภาพร่วมกัน เช่น การทานอาหารร่วมกัน หรือการทำกิจกรรมสนุก ๆ จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งในครอบครัว ซึ่งเป็นฐานที่สำคัญในการพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีความมั่นคงทางอารมณ์และสามารถปรับตัวได้ดีในสังคม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการไทยและต่างประเทศ

การศึกษาบทบาทของครอบครัวในสังคมเมืองต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนสามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องทั้งจากนักวิชาการไทยและต่างประเทศ เพื่อช่วยในการอธิบายการพัฒนาของเด็กและเยาวชนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

1. ทฤษฎีการพัฒนาแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Ecological Systems Theory) โดย Urie Bronfenbrenner

ทฤษฎีของ Bronfenbrenner เป็นทฤษฎีที่สำคัญในการอธิบายการพัฒนาของเด็กในบริบทที่ซับซ้อน โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่มีปัจจัยหลายด้านเข้ามาเกี่ยวข้อง ทฤษฎีนี้มองว่าเด็กไม่ได้เติบโตในสภาพแวดล้อมที่เป็นเอกเทศ แต่จะได้รับผลกระทบจากหลายปัจจัย เช่น ครอบครัว โรงเรียน และสังคมในระดับที่ใหญ่ขึ้น (mesosystem, exosystem, macrosystem) ซึ่งการปฏิสัมพันธ์เหล่านี้มีผลต่อการพัฒนาทั้งทางกายภาพ, อารมณ์, และสังคมของเด็ก (Bronfenbrenner, 1979)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) โดย Albert Bandura

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura เน้นบทบาทของการเรียนรู้ผ่านการสังเกตและการเลียนแบบจากบุคคลในสังคมที่สำคัญ เช่น พ่อแม่และสมาชิกในครอบครัว นักวิชาการหลายคนได้นำทฤษฎีนี้มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาเด็กและเยาวชนในสังคมเมือง เพราะการมีแบบอย่างที่ดีในครอบครัวจะส่งผลต่อพฤติกรรมและทักษะทางสังคมของเด็ก ทั้งในด้านการตัดสินใจและการรับผิดชอบ (Bandura, 1977)

3. ทฤษฎีการพัฒนาเด็กในมุมมองของ Piaget

ทฤษฎีของ Jean Piaget เกี่ยวกับการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็ก เป็นการอธิบายการพัฒนาทางความคิดและการรับรู้ของเด็กในแต่ละช่วงวัย โดยมองว่าเด็กจะพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลผ่านประสบการณ์และการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การศึกษาทฤษฎีนี้ช่วยให้นักวิจัยเข้าใจว่า ครอบครัวที่มีบทบาทในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ท้าทายและส่งเสริมการคิด จะช่วยพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของเด็กได้ดีขึ้น (Piaget, 1952)

4. ทฤษฎีการพัฒนาแบบสัมพันธ์ของ Vygotsky (Sociocultural Theory)

ทฤษฎีของ Lev Vygotsky ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาของเด็กไม่ได้เกิดขึ้นจากการทำงานคนเดียว แต่เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น โดยเฉพาะในบริบทของครอบครัวและสังคมในเมือง การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดของเด็ก (Vygotsky, 1978) ซึ่งตรงกับแนวคิดที่ว่าในสังคมเมืองที่มีความหลากหลาย ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมและทางปัญญาของเด็ก

5. ทฤษฎีเศรษฐกิจสังคมของไทย

นักวิชาการไทย เช่น ศศิธร เจริญกุล (2015) ได้กล่าวถึงบทบาทของครอบครัวในสังคมไทยที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาของเด็ก โดยเฉพาะในแง่ของการศึกษาที่ครอบครัวมีส่วนช่วยในการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่แข็งแกร่งให้กับเด็ก การให้ความสำคัญกับค่านิยมทางการศึกษาและจริยธรรมในสังคมไทย ถือเป็นปัจจัยที่ช่วยผลักดันให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตได้อย่างมีศักยภาพในสังคมเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

6. ทฤษฎีการพัฒนาเยาวชนในสังคมเมือง

การพัฒนาเด็กในสังคมเมืองไม่ได้เพียงแค่เน้นการพัฒนาทางด้านการศึกษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาทักษะชีวิตและความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีความหลากหลาย นักวิชาการหลายคน เช่น กฤตยา วรรณปก (2017) เน้นการสร้างความสามารถทางสังคมและจิตใจของเยาวชนในสังคมเมือง โดยเชื่อว่า การให้การสนับสนุนจากครอบครัวและสถาบันต่าง ๆ ในสังคมเมืองจะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัวและพัฒนาไปในทิศทางที่ดี

บทบาทของครอบครัวในสังคมเมืองต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนมากขึ้น บทบาทของครอบครัวในสังคมเมืองจึงมีความสำคัญต่อการสร้างรากฐานที่ดีในการพัฒนาทั้งในด้านการ

เรียนรู้ ความสัมพันธ์ทางสังคม สุขภาพ และอารมณ์ของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีผลกระทบต่อการเติบโตของพวกเขาในอนาคต ดังนี้:

1. การสนับสนุนด้านการศึกษา

ในสังคมเมืองที่มีการแข่งขันสูง ครอบครัวมีบทบาทในการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้กับเด็ก โดยการให้การสนับสนุนที่เหมาะสม เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน การส่งเสริมการอ่าน การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมทักษะ การช่วยเหลือในการทำการบ้าน รวมถึงการสนับสนุนในการเลือกเส้นทางการศึกษาหรือการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมสำหรับอนาคต

2. การเสริมสร้างสุขภาพกายและจิตใจ

ในสังคมเมืองที่มีความเร่งรีบและความเครียดสูง ครอบครัวมีบทบาทในการดูแลสุขภาพกายและจิตใจของเด็ก โดยการส่งเสริมการออกกำลังกาย การเลือกรับประทานอาหารที่ดี การดูแลเรื่องการนอนหลับ และการลดความเครียดจากสภาพแวดล้อมที่วุ่นวาย ครอบครัวสามารถช่วยเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีให้กับเด็กได้ด้วยการสนับสนุนทางอารมณ์ เช่น การสื่อสารที่ดี การให้กำลังใจ และการสร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัว

3. การปลูกฝังค่านิยมและทักษะทางสังคม

ในสังคมเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีผู้คนจากหลากหลายชนชาติ ครอบครัวเป็นแหล่งที่สำคัญในการปลูกฝังค่านิยมทางสังคม เช่น ความรับผิดชอบ ความเคารพในสิทธิของผู้อื่น การทำงานร่วมกัน และการมีจริยธรรมที่ดี ครอบครัวยังช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางสังคมที่สำคัญ เช่น การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา

สังคมเมืองที่เต็มไปด้วยความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ ต้องการบุคคลที่มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถปรับตัวได้ดี ครอบครัวสามารถส่งเสริมทักษะเหล่านี้ได้โดยการกระตุ้นให้เด็กคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีที่สร้างสรรค์ เช่น การให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การทดลองสิ่งใหม่ ๆ หรือการเรียนรู้จากความผิดพลาด

5. การสนับสนุนทางอารมณ์

การพัฒนาเด็กในสังคมเมืองต้องการการสนับสนุนทางอารมณ์ที่ดี ครอบครัวสามารถเป็นแหล่งที่ให้ความมั่นคงทางอารมณ์แก่เด็ก โดยการให้การยอมรับและการเข้าใจในความรู้สึกของเด็ก ซึ่งช่วยให้เด็กมีความมั่นใจและสามารถเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว

ในสังคมเมืองที่ผู้คนต้องเผชิญกับการทำงานหนักและกิจกรรมที่หลากหลาย การสร้างเวลาคุณภาพร่วมกันในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ การทานอาหารร่วมกัน การพูดคุยและแบ่งปันประสบการณ์ หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งในครอบครัว และช่วยให้เด็กรู้สึกมีความรักและการสนับสนุนจากคนในครอบครัว

สรุป

บทบาทสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสังคมเมือง ซึ่งมีผลต่อการเติบโตและการพัฒนาของสังคมโดยรวม การพัฒนาเด็กในสังคมเมืองนั้นต้องได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนในการเผชิญกับอนาคตที่เต็มไปด้วยความท้าทาย โดยการพัฒนาในหลายด้าน เช่น การศึกษา ทักษะทางสังคม สุขภาพกายและจิตใจ ความคิดสร้างสรรค์ และจริยธรรม เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตในสังคมเมืองที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลง

บทความเน้นถึงบทบาทของครอบครัวและโรงเรียนในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็ก โดยการส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการปรับตัวในสังคมเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความท้าทายสูง

ครอบครัวในสังคมเมืองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยการสนับสนุนในด้านการศึกษา สุขภาพกายและจิตใจ การปลูกฝังค่านิยมทางสังคม และการเสริมสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์ การประยุกต์ใช้แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวและเติบโตในสังคมเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในสังคมเมืองที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยการสนับสนุนการศึกษา

การส่งเสริมสุขภาพและสวัสดิการ การปลูกฝังค่านิยมและทักษะทางสังคม การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา รวมถึงการให้การสนับสนุนทางอารมณ์ ซึ่งช่วยให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการปรับตัวและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา วรณปก. (2017). *การพัฒนาเยาวชนในสังคมเมือง: แนวทางและความท้าทาย*. วารสารสังคมศาสตร์, 18(1), 45-59.
- ปิติพัฒน์, ศ. (2559). *การพัฒนาทักษะทางสังคมในสังคมเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันการศึกษาปัญญา.
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554). *ครอบครัว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.
- ศศิธร เจริญกุล. (2015). *การพัฒนาผู้เรียนในสังคมไทย: การศึกษาและการฝึกอบรมเยาวชนในเมือง*. วารสารการศึกษาไทย, 24(2), 123-135.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Prentice-Hall.
- Berk, L. E. (2013). "Child Development." 9th edition. Boston, MA: Pearson Education.
- Bornstein, M. H. (2002). "Handbook of Parenting: Volume 1: Children and Parenting." Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Harvard University Press.
- Collins, W. A., & Laursen, B. (2004). Parent-Child Relationships and Development in Adolescence. *Handbook of Adolescent Psychology*, 2nd ed. Hoboken, NJ: Wiley.
- Piaget, J. (1952). *The Origins of Intelligence in Children*. International Universities Press.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.